

U Njemačkoj i Bosni i Hercegovini raditi

- Kakvo dejstvo ima sporazum
- Koja davanja možete dobiti u Njemačkoj i u Bosni i Hercegovini
- Vaši sagovornici

Raditi bez granica

Vi ste već neko vreme radili u Bosni i Hercegovini ili želite tamo da emigrirate? Vi ste iz Bosne i Hercegovine i radite sada u Njemačkoj? Možda se pitate kako će se rad u raznim zemljama odraziti na vašu kasniju penziju. Pa Bosna i Hercegovina i Njemačka imaju različite sisteme o socijalnoj sigurnosti.

To je tačno ali možemo da Vas umirimo. Za Njemačku i Bosnu i Hercegovinu važi njemačko-jugoslovenski sporazum o socijalnoj sigurnosti od 12. oktobra 1968. godine, da bi se moguća šteta na Vaš račun mogla da umanjí. U ovoj brošuri ćete saznati, šta je taj sporazum, kako se odražava na njemačko pravo i koja prava imate u Bosni i Hercegovini. U slučaju da ipak imate još pitanja, to se u svako doba rado možete nama obratiti.

Brošura je sa što je moguće većom pažnjom sastavljena. Uprkos tome za informacije u vezi sa inostranim pravom na žalost ne možemo preuzeti jamčenje za njihovu ispravnost. Za važeća pravna obavještenja se obratite određenoj nadležnoj službi na licu mjesta. Naša Vam brošura pruža sve informacije i na bosanskom jeziku. Pravno važeći – i to samo takodje za njemačko pravo – je oblik na njemačkom jeziku.

Impressum

Izdavač: Deutsche Rentenversicherung Bund, Geschäftsbereich Presse- und Öffentlichkeitsarbeit, Kommunikation, 10709 Berlin, Ruhrstr. 2, adresa: 10704 Berlin, Telefon: 030 865-0, Telefax: 030 865-27379, Internet: www.deutsche-rentenversicherung.de, E-Mail: drv@drv-bund.de, De-Mail: De-Mail@drv-bund.de-mail.de, Slike: Arhiva slika Saveza Njemačkog penzijskog osiguranja, Štampa: Fa. H. Heenemann GmbH & Co., Berlin, 4. izdanje [4/2017], br. 759. Ovo brošura je dio Posla javnosti Njemačkog penzijskog osiguranja; daje se besplatno i nije namjenjena prodaji. QR Code je upisani zaštitni znak turtke Denso Wave Incorporated.

Sadržaj

- 4 Opšte u vezi sa Sporazumom o socijalnoj sigurnosti
- 6 U zemlji ugovornici raditi
- 8 U Njemačkoj biti dobrovoljan član
- 11 Zatražite isplatu njemačkih doprinosa
- 15 Rehabilitacija
- 16 Penzija – osnovni uslovi
- 19 Penzije iz njemačkog penzijskog osiguranja
- 28 Rudari – posebna davanja iz rudarskog osiguranja
- 32 Penzije iz penzijskog osiguranja „Federacije Bosne i Hercegovine“
- 36 Penzije iz Penzijskog osiguranja „Republike Srpske“
- 39 Zahtjev za penziju
- 42 Kako se obračunava moja penzija?
- 43 Isplata penzije u inostranstvo
- 46 Penzionersko osiguranje za slučaj bolesti i za njegu
- 48 Vaši sagovornici
- 51 U Vašoj neposrednoj blizini:
Vaše penzijsko osiguranje

Opšte u vezi sa Sporazumom o socijalnoj sigurnosti

Njemačka je sa čitavim nizom zemalja sklopila obostrane sporazume o socijalnoj sigurnosti. Isti uglavnom regulišu kako dotične osobe mogu steći pravo na penziju u zemljama ugovornicama i kako se penzija u pojedinoj državi plaća.

Zaključivanjem tih sporazuma je Njemačka na polju zakonske penzijske sigurnosti povezana sa mnogim zemljama.

Zemlje sa kojima je Njemačka sklopila sporazum

Australija	Japan	Makedonija	Tunisià
Bosna i Hercegovina	Kanada i Kvibek	Crna Gora	Urugvaj
Brazil	Kosovo	Srbija	SAD
Čite	Hrvatska	Južna Korea	
Izrael	Maroko	Turska àà	

Osim toga postoje sporazumi o socijalnoj sigurnosti sa Kinom i Indijom, koji doduše regulišu samo pitanja prosledjivanja.

Njemačka i bivša Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija (SFRJ) su 12. oktobra 1968. godine sklopile Sporazum o socijalnoj sigurnosti, koji sadrži, prije svega za zakonsko penzijsko osiguranje obiju država ugovornica važne regulative.

SFRJ se raspala 1992. godine. Iz nje je među ostalim proizašla kao država nasljednica Republika Bosna-Hercegovina. Njemačka i Bosna-Hercegovina su se složile da i dalje primjenjuju Sporazum o socijalnom osiguranju iz 1968. godine u odnosu na svoje države, dok nešto drugo ne dogovore. Hrvatska, Makedonija i Slovenija su u međuvremenu sklopile vlastite ugovore s Njemačkom.

Ova brošura Vam pruža pregled o važnom dejstvu Sporazuma iz 1968. godine na njemačko penzijsko pravo.

Za koga važi Sporazum o socijalnoj sigurnosti?

Mnoga pravila Sporazuma važe za sve osobe koje su u bilo kom trenutku stekle staž u njemačkom i/ili bosansko-hercegovačkom penzijskom osiguranju. Takođe su obuhvaćeni potomci ako je preminuli u jednoj od ove dvije zemlje bio penzijski osiguran i ako je penzija potomcima isplaćivana iz osiguranja preminulog.

Druga pravila važe samo za njemce, državljane drugih država članica Evropske Unije, evropskog privrednog prostora kao i Švicarske i državljane Bosne i Hercegovine, Kosova, Crne Gore i Srbije kao i za izbjeglice u smislu Ženevske Konvencije i osobe bez državljanstva u smislu Sporazuma o pravnom položaju osoba bez državljanstva.

Molimo obratite pažnju u daljim objašnjenjima za koga važe pojedina pravila koja Vas interesuju.

U zemlji ugovornici raditi

Vaša želja da radite u drugoj zemlji ugovornici ne znači uvijek da ste osigurani kod tamošnjeg nosioca penzijskog osiguranja. Informišite se stoga radije unaprijed koje pravo za Vas važi.

Obaveza osiguranja važi na osnovu Sporazuma o socijalnoj sigurnosti iz 1968. godine u načelu prema pravnim propisima države u kojoj radite.

Ako radite u Njemačkoj to se onda isključivo prema njemačkom zakonu ima gledati da li postoji obaveza osiguranja. Bosansko-hercegovački pravni propisi ne dolaze do primjene.

Radite li u Bosni i Hercegovini to se onda obaveza osiguranja ravna prema bosansko-hercegovačkom pravu.

Od ovog načela sporazum predviđa izuzetke u slučaju

- izaslanja,
- dogovora o izuzetku i
- posloprimaca na morskim brodovima i u javnim službama.

Radite li za svog njemačkog poslodavca u Bosni i Hercegovini, znači ako Vas on pošalje, to onda i dalje ostajete član u njemačkom penzijskom osiguranju.

Medjutim na osnovu izuzetnog dogovora možete zajedno sa svojim njemačkim poslodavcem postaviti zahtjev da se prema bosansko-hercegovačkom zakonu penzijski osigurate. Ovaj dogovor donose nadležne službe u Njemačkoj i Bosni i Hercegovini.

Pobliže informacije o ovim izuzecima ćete dobiti kod svog nosioca penzijskog osiguranja.

Naša preporuka:

Ko je nadliježni nosioc Njemačkog penzijskog osiguranja možete pročitati na stranicama 49 do 50.

U Njemačkoj biti dobrovoljan član

Dobrovoljnim doprinosima možete svoju njemačku penziju povisiti, prvi put ispuniti pravo na penziju ili prekide popuniti.

Ako stanujete u Njemačkoj i ne morate uplaćivati obavezne doprinose, to se možete nezavisno od Vašeg državljanstva dobrovoljno penzijski osigurati u Njemačkoj. Za to morate barem 16 godina imati.

Kao njemac se možete osim toga nezavisno od mjesta stanovanja širom svijeta dobrovoljno u Njemačkoj osigurati.

Naša preporuka:

Brošura se može dobiti samo na njemačkom.

Poblje informacije sadrži brošura „Freiwillig renten-versichert: Ihre Vorteile“.

Nezavisno od državljanstva i svog mjesta boravka se svako može dobrovoljno u Njemačkoj osigurati, ko je prije 19. oktobra 1972. godine najmanje jedan dobrovoljni doprinos uplatio.

Ako ste državljanin Bosne i Hercegovina i stanujete u Evropskoj Uniji, onda možete dobrovoljno da se osigurate, u koliko ste barem jedan doprinos uplatili u njemačko penzijsko osiguranje.

Ovi propisi se često mogu primjeniti i na osobe bez državljanstva i izbjeglice. Molimo da se informišete.

Živate li u Bosni i Hercegovini, u Kosovu, u Crnoj Gori ili Srbiji to onda možete bez drugih uslova dobrovoljne doprinose da uplaćujete. Živate li u nekoj inostranoj državi (na primjer u Meksiku) to se onda ne smijete dobrovoljno osigurati.

Dobrovoljni doprinosi: Vaša korist

Dobrovoljnim doprinosima možete dopuniti vrijeme čekanja. Medjutim Vi time možete održati i svoju osiguraničku zaštitu za penziju zbog djelomičnog ili potpunog smanjenja sposobnosti za privredjivanje.

Naša preporuka:

Za tu penziju može biti važno da se pokrije vrijeme od 1. januara 1984. godine do danas bez prekida sa takozvanim vrjemenom za održavanje prava. U slučaju da napustite njemačko zakonsko penzijsko osiguranje, a i dalje želite da zadržite pravo na jednu od tih penzija, to biste onda već u naprijed trebali da se posavjetujete o svojim mogućnostima.

Aktuelne vrjednosti doprinosa naći ćete u internetu pod www.deutsche-rentenversicherung.de.

Visinu i broj Vaših dobrovoljnih doprinosa sami određujete. Medjutim postoje najniži i najviši doprinose. Niste vezani za jednom odabranu visinu doprinosa. Za buduće visinu doprinosa možete izmjeniti u svako doba ili plaćanje možete i da zaustavite.

Dobrovoljne doprinose za tekuću godinu možete samo do 31. marta iduće godine da uplatite.

Uplata doprinosa

Prije nego smijete uplatiti dobrovoljne doprinose, mora se prvo Vaš zahtjev odobriti. Nakon toga je preporučljivo, da doprinose uplatite bezgotovinski skidanjem iznosa sa Vašeg bankovnog računa ili s računa opunomoćenika kod neke banke u Njemačkoj. I doznaka iz tuzemstva ili inostranstva je moguća.

**Molimo uzmite u obzir:
Nosioac osiguranja ne preuzima troškove banke,
transfera i drugih doznaka. U slučaju plaćanja iz
inostranstva molimo da iznos uplatite u Eurima da
bi se izbjegle razlike kursa.**

Vaši partneri za razgovor

Ako želite da postavite zahtjev za dobrovoljno osiguranje to se onda obratite nosiocu osiguranja koji kao poslednji vodi odnosno je vodio Vaš osiguranički račun.

Stanujete li u Njemačkoj i ako u Njemačkoj još nikada niste plaćali doprinose u penzijsko osiguranje to onda zahtjev možete postaviti kod svakog nosioca osiguranja.

Molimo da pročitate poglavlje „U Vašoj neposrednoj blizini: Vaše penzijsko osiguranje“.

Niste sigurni koji je nosioac osiguranja nadležan za Vas? Pitajte nas. Za to možete širom Njemačke da koristite naš besplatni servisni telefon ili širom svijeta našu e-mail adresu.

Zatražite isplatu njemačkih doprinosa

Ako ste samo za neko vrijeme radili i uplaćivali doprinose u Njemačkoj, a sada ste se vratili u domovinu, to onda želite da Vam se njemački doprinosi isplate. Da li za Vas ta mogućnost postoji, doznaćete u ovom poglavlju. Medjutim taj korak biste trebali dobro da razmislite.

Isplatom doprinosa se gasi osiguranički odnos. Medjutim to treba prema načelu da se samo onda dogodi ako se nalazite daleko od djelotvornog kruga Njemačkog penzijskog osiguranja ili ako od svojih doprinosa ne možete ostvariti pravo.

Isplatu možete zatražiti ako

- ste izašli iz njemačkog obaveznog osiguranja;
- se u Njemačkoj ne možete dobrovoljno osigurati;
- je od Vašeg napuštanja njemačkog obaveznog osiguranja prošlo najmanje 24 mjeseci.

Mora se pridržavati roka čekanja od najmanje 24 kalendarskih mjeseci. U medjuvrjemenju ne smije nastupiti ponovo obaveza osiguranja.

Obaveza osiguranja u jednoj od država članica Evropske Unije ili u jednoj od zemlja sa kojima je Njemačka sklopila sporazum o socijalnoj sigurnosti obaveza osiguranja u Njemačkoj u toj vezi može da bude izjednačena. Tada ne postoji mogućnost povratka doprinosa. Molimo da se posavjetujete.

Naša preporuka:

Da li se u Njemačkoj smijete dobrovoljno osigurati doznačete u poglavlju „Biti u Njemačkoj dobrovoljni član“. Pri tome ne igra ulogu da li zaista hoćete da se osigurate dobrovoljno. Važno je samo da li imate prava. Ako imate prava to onda isplata doprinosa za Vas ne dolazi u obzir.

Granica redovne starosne penzije će se korak po korak podići sa 65 na 67 godina.

Može da se broji staž i iz drugih zemalja sa Sporazumom.

U koliko ste dostigli granicu redovne starosne penzije, a za manje nego pet godina ste uplaćivali doprinose to onda možete da zahtjevate isplatu. Iza ovog pravila se krije misao da sa manje od pet godina uplaćivanja doprinosa nemate pravo na penziju. Doprinosi će se tada bez čekanja od 24 kalendarski mjeseci isplatiti.

Porodica preminulog može da zatraži isplatu doprinosa u koliko isti nije plaćao već doprinose za pet godina.

Naša preporuka:

U tih pet godina se uračunava i osiguranički staž u Bosni i Hercegovini, u Kosovu, Crnoj Gori i Srbiji. Osim toga se uvažava i osiguranički staž u Hrvatskoj do 30. novembra 1998. godine, u Sloveniji do 31. avgusta 1999. godine i u Makedoniji do 31. decembra 2004. godine. Takođe i staž za koji niste Vi sami uplaćivali doprinose (na primjer staž za vrijeme podizanja djece) se uvažava. Tako možda ipak imate pravo na njemačku starosnu ili porodičnu penziju od pokojnika.

Njemački doprinosi se ne mogu isplatiti ako već primete inostranu penziju, a ista se samo zato može da plaća jer su njemački i inostrani doprinosi zbrojani.

Molimo uzmite u obzir:

Doprinosi i tada ne mogu da se isplate kada na osnovu njih primete već neka davanja u naturi ili novcu. To na primjer mogu biti davanja za medicinsku rehabilitaciju. Doprinosi koje ste poslije takvih davanja uplaćivali se mogu isplatiti.

U koliko Vam se doprinosi isplate to se onda Vaš osiguranički odnos sa njemačkim penzijskim osiguranjem raskida. Vi od svakog staža koji ste do tog trenutka napunili ne možete više da imate prava.

Naša preporuka:

Molimo da se podrobno posavjetujete prije nego što zatražite isplatu doprinosa. Kasnija penzija može za Vas da bude povoljnija alternativa.

Adresu njemačkog nosioca osiguranja ćete naći u poglavlju „U Vašoj neposrednoj blizini: Vaše penzijsko osiguranje“.

Prilozi će Vam se samo na zahtjev isplatiti. Svoj zahtjev možete postaviti neformalno kod svakog njemačkog nosioca osiguranja ili kod njemačke ambasade ili kod konzulata na licu mjesta. Kako taj zahtjev možete postaviti na maternjem jeziku to Vam nije potrebna niti osoba koja će posredovati niti opunomoćenik ili tumač.

Molimo uzmite u obzir:

Doprinosi se redovno ne isplaćuju u punoj visini! Posloprimci na primjer dobijaju samo svoj udio od obaveznih doprinosa. Dobrovoljni doprinosi se isplaćuju samo sa polovinom, a doprinosi koje niste Vi snosili, ne mogu uopšte da Vam se isplate. U to se ubrajaju na primjer i doprinosi zbog podizanja djece. Na doprinose se ne plaća ni kamata.

Njemački državljanin

Kao njemac možete svoje njemačke doprinose u načelu tek tada da dobijete isplaćene, kada ste dostigli granicu redovne starosti, a uplatili ste manje nego 60 doprinosa.

Rehabilitacija

U davanja Njemačkog penzijskog osiguranja broje za penziju i davanja za rehabilitaciju. Time treba da se spriječe ili prebrode bolesti i zdravstvene smetnje, a dotične osobe treba da postanu opet sposobne za svakodnevnicu i svoje zanimanje.

Davanje za rehabilitaciju (davanja srazmjernog udijela) ćete međutim dobiti samo onda, ako stanujete u Njemačkoj i ako su lični i osiguraničko-pravni uslovi ispunjeni (na primjer određeni minimum osiguraničkog staža ili određeni broj dobrovoljnih doprinosa). Poblize informacije ćete dobiti u našoj brošuri „Leistungen zur medizinischen Rehabilitation“ i „Leistungen zur Teilhabe am Arbeitsleben“.

Naša preporuka:

Kod provjere da li su osiguraničko-pravni uslovi ispunjeni se uzima u obzir uz staž napunjen u njemačkom osiguranju i staž napunjen u Bosni i Hercegovini, u Kosovu, u Crnoj Gori i Srbiji kao i osiguranički staž u Hrvatskoj do 30. novembra 1998. godine, u Sloveniji do 31. avgusta 1999. godine i u Makedoniji do 31. decembra 2004. godine.

Ako stanujete u Bosni-Hercegovini, ne dobivate nikakva davanja za rehabilitaciju iz njemačkog penzijskog osiguranja.

Penzija – osnovni uslovi

Da biste dobili penziju morate uopšteno da ispunite odredjene uslove. To na primjer mogu biti odredjene godine starosti i propisani minimum osiguraničkog staža.

O „Rente mit 67“ molimo pročitajte stranicu 21 i 22.

Propisi variraju od zemlje do zemlje. Stoga ne iznenadjuje da je penzisko doba u zavisnosti od zemlje drukčije. U nekim zemljama se starosna penzija na primjer dobija sa 60 godina, a u drugim sa 65 i u nekim opet drugim sa 67 godina.

Države sa sporazumima ćete naći na stranici 4.

Na osnovu toga što je Njemačka sa puno zemalja zaključila sporazum na području socijalne sigurnosti to se Vaši doprinosi ne gube koje ste u toku svog života u ovim zemljama uplaćivali. Vaše jednom stečeno pravo se štiti.

U načelu važi: Doprinosi koje ste uplaćivali u državama članicama sporazuma ostaju kod tamošnjeg nosioca osiguranja. Svaka država članica ugovora u kojoj ste osigurani plaća Vam penziju ako tamošnje uslove ispunite.

U vezi sa time molimo pročitajte stranicu 42.

**Molimo uzmite u obzir:
Ako ste u jednoj državi napunili manje nego jednu godinu osiguraničkog staža to onda važi izuzetak.**

Ne ispunjavate li uslove samo u jednoj zemlji to se onda staž i u drugoj zemlji uzima u obzir. Time ćete možda ipak još dobiti penziju. U koliko na primjer uslove za pravo niste ispunili samo prema njemačkom pravu, to će se onda čitav staž koji ste napunili u Bosni i Hercegovini dodatno uzeti u obzir. Ubraja se sav staž koji ste do njemačkog osiguranog slučaja (na primjer nastupanje smanjenja sposobnosti za privredjivanje) napunili.

Koji njemački osiguranički staž može da bude uračunat u vrijeme čekanja, možete pročitati u brošuri „Rente: Jeder Monat zählt“.

Minimalni osiguranički staž

Uslov za svaku njemačku penziju je da ste Vi za određeno vrijeme uplaćivali doprinose. Taj minimum osiguraničkog staža, koji se naziva i vrijeme čekanja, iznosi u zavisnosti od penzije 5, 15, 35 ili 45 godina.

Molimo uzmite u obzir:

Uz bosansko-hercegovački staž osiguranja može takodje i Vaš kosovski, crnogorski i srpski staž osiguranja kao i Vaš staž osiguranja u Hrvatskoj do 30. novembra 1998. godine, u Sloveniji do 31. avgusta 1999. godine i u Makedoniji do 31. decembra 2004. godine da se uzme u obzir.

Posebni osiguraničko-pravni uslovi

Kod njemačkih penzija zbog smanjene sposobnosti za privređivanje morate dodatno ispuniti takozvane osiguraničko-pravne uslove. Za takvo pravo morate u zadnjih pet godina prije nastupa smanjenja sposobnosti za privređivanje imati uplaćene obavezne doprinose za tri godine na osnovu osiguranog zaposlenja ili za samostalne djelatnosti.

Te potrebne obavezne doprinose možete naravno da pokrijete takodje i sa odgovarajućim obaveznim doprinosima u Bosni i Hercegovini, u Kosovu, u Crnoj Gori i Srbiji, u koliko na

osnovu zaposlenja ili samostalne djelatnosti uplaćujete doprinose.

Primjer:

Dario M. je uplatio 30 mjeseci obaveznih doprinosa u Njemačkoj i 40 mjeseci obaveznih doprinosa u bosansko-hercegovačko penzijsko osiguranje. Na osnovu jednog teškog oboljenja ima potpuno smanjenu sposobnost za privredjivanje. Za pravo na penziju zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje u punom obimu se pretpostavlja da je uz ograničenu sposobnost za privredjivanje ispunjeno i vrijeme čekanja od pet godina (60 mjeseci), a da su posebni osiguraničko pravni uslovi (barem tri godine obaveznih doprinosa u zakonsko penzijsko osiguranje u roku posljednjih pet godina prije nastupanja smanjenja sposobnosti za privredjivanje) ispunjeni. Samo sa njemačkim stažom Dario M. ove uslove ne ispunjava. Medjutim na osnovu sabiranja sa bosansko-hercegovačkim osiguraničkim stažom su opšte vrijeme čekanja/staža (pet godina) kao i posebni osiguraničko pravni uslovi ispunjeni. Dario M. dakle ima prava na njemačku penziju zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje. Ona mu se od 30 mjeseci njemačkog osiguraničkog staža obračunava i plaća.

O penzije zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje pročitajte i od stranice 20.

Penzije iz njemačkog penzijskog osiguranja

Njemačko penzijsko osiguranje plaća penzije zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje, starosnu penziju i penziju zbog smrti (udovička penzija, penzija za vrijeme vaspitavanja ili siročadska penzija). U ovom poglavlju ćete saznati kada na jednu od tih penzija možete imati pravo.

Kakav utjecaj ima Sporazum o socijalnom osiguranju iz 1968. godine na davanja i kako Vam kod Vašeg prava može pomoći, saznat ćete u poglavlju „Penzija – osnovni uslovi“ od strane 16.

Naša preporuka:

Ako želite da znate za koju njemačku penziju ste već ispunili uslove to onda zatražite kod svog nosioca osiguranja penzijsko obavještenje. Tamo ćete naći sve informacije.

Penzijski odbitak

U Njemačkoj morate računati sa stalnim odbitkom kod starosnih penzija prije dostizanja starosne dobi za redovnu starosnu penziju (do kraja 2011. godine to je bio 65. rođendan, od 1.1.2012. granica se postepeno povisuje na 67. rođendan) ili za Vas mjerodavne niže starosne granice za penziju. Za svaki mjesec za koji prijevremeno, dakle u odnosu na Vašu mjerodavnu starosnu granicu, dobijete penziju, ona Vam se umanjuje za 0,3 procenta.

Stalni penzijski odbitak morate prihvatiti i kod penzija zbog umanjene sposobnosti za privređivanje s početkom prije 63. rođendana osiguranika.

Primjer:

Aaliyah F. će 27. juna 2017. navršiti 63. godinu života. Njena starosna penzija za dugogodišnje osiguranike bi trebala početi teći od 01. jula 2017. godine, znači 2 godine i 8 mjeseci prije starosne granice. Odbitak za ovu penziju iznosi 9,6 procenta (32 mjeseca $\times$ 0,3 procenta).

Da biste mogli odrijediti visinu svojeg umanjenja to onda možete sami odrijediti početak Vaše penzije. Međutim prije no što se odlučite za jednu odrijedjenu starosnu penziju trebali bi uzeti u obzir da kasnije nije više moguće da zamijenite i uzmete neku drugu vrstu penzije (sa manjim odbicima). Ovu odluku donosite za uvijek. Molimo Vas da odete na savjetovanje. To je i zato važno jer u nekim slučajevima ima izuzetaka – takozvano pravilo za zaštitu povjerenja/Vertrauensschutzregelung.

U slučaju penzije zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje i svih starosnih penzija prije dostizanja granice za redovnu starosnu penziju se dodatna zarada može negativno da odrazi na visinu penzije. I na penziju zbog smrti se zarada uračunava.

Pročitajte o ovome više na stranici 27.

Penzija zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje

Tu penziju ćete dobiti ako

- zbog bolesti ili invalidnosti imate smanjenu sposobnost za privredjivanje i možete manje od šest sati dnevno na opštem tržištu radne snage da radite.
- je vrijeme čekanja/staža od pet godina ispunjeno ili privremeno ispunjeno (na primjer na osnovu radne nezgode) i
- ste u posljednjih pet godina prije nastanka umanjenja sposobnosti za privredjivanje tri godine obavezni doprinosi za osigurano zaposlenje ili posao uplaćivali

Ova penzija se plaća najduže do dostizanja starosne granice.

→ ste prije 1. januara 1984. godine ispunili opšte vrijeme čekanja/staža od pet godina sa periodom obaveznih doprinosa i kada je svaki mjesec od 1. januara 1984. godine do nastanka slučaja za davanje pokriveno vremenom za održavanje staža.

Vaš nosioc penzijskog osiguranja provjerava na osnovu medicinske dokumentacije da li je kod Vas djelomično ili potpuno umanjena sposobnost za privredjivanje. Penzija zbog potpune umanjenosti sposobnosti za privredjivanje se dobija kada manje nego tri sata možete da radite. Ako ste u mogućnosti još više nego tri sata ali manje nego šest sati dnevno da radite, to onda dobijate penziju zbog djelomičnog umanjenja sposobnosti za privredjivanje. Ista iznosi samo polovinu penzije zbog nesposobnosti za privredjivanje u punom obimu.

Penzija zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje se dobija u načelu oročeno i to za najduže tri godine. Ona se može produžiti, ako zdravstvene smetnje i dalje postoje.

Naša preporuka:

Opširnije informacije ćete naći u brošuri: „Erwerbsminderungsrente: Das Netz für alle Fälle“.

Starosne penzije

Granica za redovnu starosnu penziju je do kraja 2011. godine bila 65. godina života.

S obzirom na očekivano daljne produženje ljudskog vijeka i smanjenje nataliteta donijeta je odluka o postepenom podizanju starosne granice, među ostalim za redovnu starosnu penziju, na 67. rođendan, da bi se održala stabilnost zakonskog penzijskog osiguranja.

Počinjaći od 1947. godišta će uslijediti povišenje od 2012 prvo u obliku jednomjesečnog, a od 2024. godine u obliku dvomjesečnog povišenja tako da će za osiguranike rođene od

1964. godine pa nadalje važiti redovna granica za starosnu penziju od 67 godina.

Podizanje starosne granice na 67 godina			
Osiguraniik	Povišenje za		Na starost
	Godina rođenja	mijeseći	godina
			mijeseći
1947	1	65	1
1948	2	65	2
1949	3	65	3
1950	4	65	4
1951	5	65	5
1952	6	65	6
1953	7	65	7
1954	8	65	8
1955	9	65	9
1956	10	65	10
1957	11	65	11
1958	12	66	0
1959	14	66	2
1960	16	66	4
1961	18	66	6
1962	20	66	8
1963	22	66	10
1964	24	67	0

I kod prijevremenih starosnih penzija dolazi uvođenjem „Penzije sa 67 godina“ do podizanja starosne granice za penziju. Ako želite saznati da li ste i ukoliko pogođeni, čitajte našu brošuru „Die richtige Altersrente für Sie“.

Redovna starosna penzija

Ovu starosnu penziju možete da dobijete kada dostignete starosnu granicu, u koliko ispunjavate opšte vrijeme čekanja od pet godina. Ako ste rođeni prije 1947. godine to je onda Vaša starosna granica 65. rođendan. U koliko ste mlađji to će se starosna granica postepeno od 2012. godine podići na 67. rođendan.

Kao primaoc redovne starosne penzije možete neograničeno dodatno zaradivati i ne morate se plašiti odbitaka.

Naša preporuka:

Opširne informacije o svim starosnim penzijama sadrži brošura „Die richtige Altersrente für Sie“.

Starosna penzija za dugogodišnje osiguranike

Tu starosnu penziju dobivate, ako ste

- napunili 63 godine i
- ispunili uslov ukupnog staža od 35 godina.

Ako želite penziju prije nego dostignete starosnu granicu za redovnu starosnu penziju, morate računati s penzijskim odbicima od 0,3 posto mjesečno. Odbitak iznosi maksimalno 14,4 posto Vaše mjesečne penzije.

Starosna penzija za osiguranike s posebno dugim stažom

Pravo na tu penziju imate, ako

- ste stariji od 63 godine i
- imate ukupan staž od 45 godina.

Starosna granica za tu penziju će se podići.

Ako ste rođeni nakon 1963. godine, tu penziju možete koristiti tek sa 65 godina. Ako ste rođeni prije 1964. godine, možete ovu penziju već ranije dobiti, na primjer sa 64 godine ako ste rođeni 1958. godine.

Molimo uzmite u obzir:

Ovu starosnu penziju ne možete prijevremeno koristiti. Zbog toga se ista uvijek isplaćuje u punom iznosu (bez odbitaka).

Starosna penzija za teško invalidne osobe

Ovu starosnu penziju dobivate, ako ste

- teški invalid i
- stariji od 60 godina i
- imate ispunjen uslov staža od 35 godina.

Teški invalid po njemačkom pravu ste ako Vam je priznat stepen invalidnosti od najmanje 50 %. Tu odluku ne donosi nosioc penzijskog osiguranja nego Služba za skrb.

Ako ste rođeni prije 1952. godine, starosna granica za ovu penziju je 63. godina života. Ako ste rođeni u razdoblju od 1952. do 1963. godine, starosna granica za penziju bez odbitka će se postepeno povisiti. Ako ste rođeni 1964. godine ili kasnije, granica je 65. godina života.

Molimo uzmite u obzir:

Penziju možete dobiti i ranije. No tada morate u pravilu računati s penzijskim odbicima od 0,3 procenta za svaki mjesec, za koji prijevremeno želite dobiti penziju (maksimalno 10,8 procenta).

Penzija udovicama i udovcima

Poslije smrti bračnog druga možete dobiti udovičku penziju ako je preminuli bračni drug do smrti primao penziju ili ako je ispunio vrijeme čekanaja/staža od pet godina ili ako je isto (na primjer na osnovu nezgode na poslu) ispunjeno.

Molimo uzmite u obzir:

Istopolni partneri koji su u Njemačkoj stupili u upisano životno partnerstvo su u svakom pogledu izjednačeni sa partnerima u važećim brakovima.

Da bi dobili penziju morate u trenutku smrti biti barem jednu godinu dana u braku. Ovaj minimum trajanja od jedne godine važi samo onda ako ste se prije 1. januara 2002. godine vjenčali, ili ako brak nije sklopljen iz razloga zbrinjavanja. Ne smiju se više vjenčavati.

Udovička penzija se može plaćati kao mala ili velika udovička penzija. Da biste dobili veliku udovičku penziju to morate

- da ste napunili 45. godinu života ili
- da imate smanjenu sposobnost za privredjivanje
- da vaspitavate svoje dijete ili dijete preminulog koje još nije navršilo 18. godinu života ili
- u zajedničkom domaćinstvu brinete za svoje dijete ili dijete preminulog koje zbog tjelesne, umne ili duševne invalidnosti nije u stanju da samo sebe izdržava.

O tome pročitajte
takodje i brošuru
„Die richtige
Altersrente für Sie“.

**Molimo uzmite u obzir:
Starosna granica od 45 godina za smrtne slučajeve
se nakon 01. januara 2012. postepeno povisuje na
47. rođendan.**

Ako ti uslovi nisu ispunjeni onda ćete dobiti malu udovičku penziju. Ista se plaća najduže 24 kalendarskih mjeseci poslije smrti osiguranika. Ona iznosi 25 posto penzije osiguranika. Velika udovička penzija se plaća za stalno. Ona iznosi po pravilu 55 posto od penzije osiguranika.

Ako ste se prije 1. januara 2002. godine vjenčali, a jedan od bračnih drugova je rođen prije 2. januara 1962. godine onda se i mala udovička penzija plaća neograničeno. Pravo na udovičku penziju nemate ako je sproveden penzijski splitting/ podjela.

Udate li ili oženite li se kao udovica tj. udovac to onda Vaše pravo na udovičku penziju otpada. Po zahtjevu možete dobiti otpremninu Vaše penzije. To iznosi 24struko prosječnog iznosa penzije za posljednjih dvanaest mjeseci. U slučaju male

udoviče penzije za koju maksimalno 24 kalendarskih mjeseci postoji pravo se otpremine ograničava na ne iskorišćeni preostali iznos do isteka prava na penziju.

Primjer:

Penzioner Damir B. je umro u maju 2011. godine. Njegova udovica Lia B. dobiva od juna 2011. veliku udovičku penziju. U junu 2017. godine se ponovno udaje i time prestaje njeno pravo na udovičku penziju s 30. junom 2017. godine. U mjerodavnom razdoblju od 12 mjeseci prije ukinuća penzije (juli 2016. do juna 2017.) Lia B. je primala u prosjeku 520 eura udovičke penzije (prije odbitka vlastitog udjela u doprinosu za zdravstveno osiguranje i za osiguranje za njegu pensionera). Otpremnina odgovara 24-strukom iznosu prosječne penzije, znači 12 480 eura.

Opširne informacije za sve porodične penzije sadrži brošura „Hinterbliebenenrente: Hilfe in schweren Zeiten“.

Siročadska penzija

Siročadska (polusiročadska) penzija se poslije smrti osigurani-ka može plaćati ako je preminuli

- do smrti primao penziju ili
- u trenutku smrti ispunio vrijeme čekanja/staža od pet godina ili ako je isto prije vremena ispunjeno (na primjer zbog udesa na poslu).

U slučaju da i drugi roditelj premine to se onda plaća puna siročadska penzija.

Siročadsku penziju dobijaju rođena i usvojena djeca preminulog i pastorčad, djeca koju je pokojnik njegovao, unučad i braća i sestre. Plaća se do 18. godine života.

Osim toga se penzija plaća pod određenim uslovima (na primjer ako su na školju) najduže do 27. godine života. U slučaju da se školovanje zakonskim odsluženjem vojske ili civilne službe odužit to onda možemo da plaćamo siročadsku penziju i poslije 27. godine života. Medjutim to važi samo ako je dijete i poslije napunjene 27. godine života još na školovanju.

Dalje penzije zbog smrti

Ako ste se razveli poslije 30. juna 1977. godine i ako je Vaš raniji bračni drug preminuo to onda imate pravo na penziju za vaspitavanje. Ista Vam se plaća iz Vašeg osiguraničkog staža ako podižete i vaspitavate djete. Isto važi i za upisano životno partnerstvo.

Udovičku penziju iza pretposljednog bračnog druga plaćamo ako ste se poslije smrti svog ranijeg bračnog druga ponovo vjenčali odnosno ako ste zasnovali upisano životno partnerstvo, a nova veza je raskinuta ili poništana (na primjer smrću).

Pojedinosti o ovoj penzije sadrži brošura „Hinterbliebenenrente: Hilfe in schweren Zeiten“.

Ako je Vaš braka prije 1. jula 1977. godine razveden to se pod određenim uslovima može plaćati udovička penzija za razvedene ili udovička penzija.

Penzije i prihodi

Ostvarujete li uz penziju zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje ili starosnu penziju prije dostizanja starosne granice za redovnu starosnu penziju dohodak, to onda određene granice dodatne zarade ne smijete prekoračiti. Tuzemne i inostrane radne nagrade i dohoci podjednako djeluju. Prekoračite li tu granicu dodatne zarade, to će Vam se penzija samo još kao djelimična penzija isplaćivati ili uopšte ne.

Molimo uzmite u obzir:

U slučaju penzija zbog smanjenja sposobnosti za privredjivanje se uz prihod i određena socijalna davanja uzimaju u obzir.

U udovičku penziju će se prva tri mjeseca poslije smrti osiguranika uračunati prihod ako se prekorače određeni iznosi koji su dozvoljeni.

Dohoci koje primete u Bosni i Hercegovini se takodje računaju kao dodatna zarada i uzimaju se u obzir za obračun dohotka uz njemačku penziju.

Rudari – posebna davanja iz rudarskog osiguranja

Za u rudarstvu zaposlene postoji zbog posebnog opterećenja i rizika kojima su izloženi u njemačkom pravu posebno regulisanje. Dodatno se odražava Sporazum o socijalnoj sigurnosti od 1968. godine i na ovaj krug ljudi.

O tim drugim penzijama molimo pročitati poglavlje „Penzije iz njemačkog penzijskog osiguranja“.

Rudarsko penzijsko osiguranje ima uz penziju i posebna davanja iz rudarskog osiguranja.

Penzija za rudare koji su smanjeno sposobni za rad u rudarstvu

Ovu penziju možete primati do dostizanja starosne granice za penziju ako

- ste smanjeno sposobni za rad u rudarstvu,
- ste opšte vrijeme čekanja/staža od pet godina ispunili sa obaveznim doprinosima iz rudarskog osiguranja ili prije vremena ispunili i
- ste u posljednjih pet godina prije nastupanja smanjenje sposobnosti za rad u rudarstvu tri godine uplaćivali obavezne doprinose u rudarsko osiguranje ili
- ste poslije 1. januara 1984. godine ispunili opšte vrijeme čekanja/staža od pet godina obaveznim doprinosima i ako je svaki kalendarski mjesec od 1. januara 1984. godine do nastanka osiguranog slučaja popunjen vremenom za popunjavanje staža.

Penzija za rudare poslije napunjene 50. godine života

Ovu penziju možete dobiti do dostizanja starosne granice za penziju ako ste

- napunili 50. godinu života,
- u poredjenju sa zaposlenjem koje ste do sada sa rudarskim osiguranjem obavljali ne obavljate privredno izjednačeno zaposlenje ili samostalni posao i
- ste ispunili vrijeme čekanja/staža od 25 godine sa obavezanim doprinosima iz rudarskog osiguranja na osnovu zaposlenja sa stalnim radom pod zemljom ili sa izjednačenim poslovima.

Starosna penzija za rudare koji su dugogodišnje radili pod zemljom

Ovu penziju možete dobiti ako ste

- napunili 62. godinu života i
- ispunili vrijeme čekanja od 25 godine.

Za osiguranike koji su rođeni poslije 31. decembra 1951. godine će se starosna granica postepeno podići sa 60 godina na 62. godinu života.

Osiguranici koji su rođeni prije 1. januara 1952. godine imaju i dalje pravo na tu starosnu penziju poslije napunjene 60. godine života. Za osiguranike koji su rođeni prije 1. januara 1964. godine i koji su kao otpušteni posloprimci u rudarstvu ili dobili davanja za izjenačenje rudarskih prihoda starosna se granica od 60 godina takodje neće podići.

Davanja iz rudarskog osiguranja za izjednačenje

Na ta posebna davanja iz penzijskog osiguranja za rudara imate pravo u koliko ste

- iz razloga racionalizacije poslije napunjene 55. godine života prestali raditi u nekom rudarskom preduzeću ili
- poslije napunjene 50. godine života prestali raditi u nekom rudarskom preduzeću, a do napunjene 55. godine života ste primali novac za prilagodjavanje za otpuštene posloprimce iz rudarstva i

- ispunili vrijeme čekanja/staža od 25 godina sa obaveznim doprinosima iz rudarskog osiguranja na osnovu zaposlenja pod zemljom ili sa rudarskim doprinosima za staž, a to zaposlenje ste morali da napustite zbog bolesti ili tjelesne, umne ili duševne invalidnosti.

Pravo na davanja iz rudarskog osiguranja za izjednačenje imate samo ako ste prestali raditi u rudarskom preduzeću u Njemačkoj. Kako za rudarske penzije tako i za izjednačenje iz rudarskog osiguranja ne smijete određenu granicu zarade prekoračivati.

Posebna davanja iz rudarskog osiguranja Vam se mogu samo onda plaćati ako ste ispunili osiguraničko-pravne uslove sa osiguraničkim stažom iz rudarskog osiguranja.

Bosansko-hercegovački osiguranički staž se pripaja onoj njemačkoj osiguraničkoj grani čiji je nosioc uz primjenu njemačkih pravnih propisa nadliježan za ustanovljavanje davanja.

Uvrstavanje bosansko-hercegovačkog staža u rudarsko penzijsko osiguranje je time samo onda moguće kada je doprinos na osnovu zaposlenja uplaćivan u rudarsko penzijsko osiguranje. Tada doduše mora i onaj osiguranički staž koji je u Bosni i Hercegovini izvan rudarstva napunjen, da se uvrsta u rudarsko penzijsko osiguranje. To takodje važi i za one od Vas koji su u Kosovu, Crnoj Gori i Srbiji napunili osiguranički staž, a osim toga i za prije stupanja na snagu pojedinog novog

sporazuma napunjen staž u Hrvatskoj (do 30. novembra 1998. godine), u Sloveniji (do 31. avgusta 1999. godine) i u Makedonije (do 31. decembra 2004. godine).

Medjutim ako je za posebna rudarska penzijska davanja uslov da su stalno obavljani poslovi ispod zemlje, to se onda za to navedeni osiguranički staž ne može uzeti u obzir, čak i ako je napunjen u rudarskim preduzećima ispod zemlje, jer u sporazumu nedostaje odgovarajući propis o izjenačenju.

Penzije iz penzijskog osiguranja „Federacije Bosne i Hercegovine“

„Federacija Bosne i Hercegovine“ je uz „Republiku Srpsku“ jedan od dva kao entitet označenih, pretežno autonomnih dijelova zemlje, koji od 1995. tvore cjelokupnu državu Bosnu-Hercegovinu.

Cjelokupna država preuzima doduše djelomično državne zadatke, ali nije nadležna za socijalno osiguranje. Zbog toga postoji u svakom od ova dva područja vlastiti nosioc socijalnog osiguranja. I tamo važeći zakonski regulativi su različiti.

Osnova za prava iz penzijskog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine je Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Invalidska penzija

Invalidnost postoji, ako kod Vas zbog trajne promjene zdravstvenog stanja nastupi

- potpuni gubitak radne sposobnosti (I. kategorija invalidnosti) ili
- promjena sposobnosti za privređivanje (Vi možete još umjesto dosadašnje djelatnosti obavljati neku drugu s punim radnim vremenom – II. kategorija invalidnosti).

U slučajevima I. kategorije invalidnosti pruža se invalidska penzija, dok Vam u slučajevima II. kategorije invalidnosti ne

pripada invalidska penzija, jer imate pravo da tražite odgovarajuće radno mjesto.

Da dobijete pravo na invalidsku penziju, morate ispuniti određeni uslov ukupnog staža. U periodu od 20. godine života do početka invalidnosti morate dokazati penzijski staž za najmanje jednu trećinu tog perioda. Ako je invalidnost nastupila prije 30. godine života, traži se penzijski staž od jedne trećine u periodu prije nastupa invalidnosti (ali najmanje jedna godina osiguranja).

Molimo uzmite u obzir:

U penzijski staž se ubrajaju prema bosansko-hercegovačkom pravu svi uračunljivi periodi osiguranja i posebni staž.

Ako je invalidnost posljedica nesreće na radu ili profesionalnog oboljenja, trajanje osiguranja nema nikakvo značenje.

Starosne penzije

Starosnu penziju dobivate, ako ste

- navršili 65. godinu života i napunili penzijski staž od najmanje 20 godina ili
- neovisno o životnoj dobi dokazali mirovinski staž od najmanje 40 godina.

Prijevremenu starosnu penziju ste mogli dobiti do 31. decembra 2015. godine ako ste navršili 60. godinu života i napunili penzijski staž od 35 godina (kod muškaraca) odnosno s 55 godina i 30 godina penzijskog staža (kod žena). Ako tu penziju dobijete, ona se umanjuje za svaku godinu prijevremenog korištenja prije 65. godine života za 0,5 procenata kod žena i za 1 procenat kod muškaraca i to za stalno.

**Molimo uzmite u obzir:
Vaš njemački staž osiguranja se isto tako uzima u obzir.**

Porodične penzije

Vi imate pravo na porodičnu penziju kao

- udovica ili udovac preminulog bračnog druga
- dijete umrlog ili
- razvedeni bračni drug, ukoliko Vam je sudskom odlukom priznato pravo na uzdržavanje, ako je umrli ispunio
- uslove za pružanje starosne penzije ili
- uslov staža za pravo na invalidsku penziju ili
- bio korisnik starosne ili invalidske penzije.

Pravo na udovičku (udovačku) penziju postoji, ako

- ste u vrijeme smrti osiguranice (osiguranika) stari 45 (60) godina ili
- ste na dan smrti Vašeg bračnog druga bili invalid ili ste u roku od godine dana nakon smrti Vašeg bračnog druga postali invalid ili
- nakon smrti Vašeg bračnog druga odgajate jedno ili više djece i
- ako niste više u radnom odnosu.

U djecu osiguranika se ubrajaju uz bračnu djecu i vanbračna, usvojena djeca kao i pastorčad s pravom na uzdržavanje, unučad i druga djeca. Djeca umrlog mogu dobiti polusiročadsku ili punu siročadsku penziju.

Pravo na ovu penziju postoji do navršene 15. godine života. Siročad može i dalje primati tu penziju do 25. godine života, tako dugo dok je na školovanju. Starosna granica ne postoji, ako je siročće potpuni invalid.

Kada se penzija plaća?

Ako ne stanujete u Bosni-Hercegovini, bosansko-hercegovački nosioc osiguranja će od Vas zatražiti „Izjavu o ličnom statusu“ (na primjer Potvrdu oživotu, o bračnom statusu, radnom odnosu). To će se desiti neposredno nakon što ste dobili Rješenje o penziji. Taj dopis je dvojezičan.

Vi morate Vaš potpis dati ovjeriti kod nadležne opštine i Izjavu poslati natrag. Tek tada će Vam bosansko-hercegovački nosioc redovno doznačivati penziju. Naravno da ćete za međuvrijeme dobiti i zaostatke penzije.

Molimo uzmite u obzir:

Od bosansko-hercegovačkog Penzijskog osiguranja ne možete dobiti penziju ukoliko ste u Bosni-Hercegovini ili u inostranstvu osigurani (naprimjer jer radite). Vaša penzija se za vrijeme trajanja osiguranja neće više isplaćivati.

Penzije iz Penzijskog osiguranja „Republike Srpske“

„Republika Srpska“ je uz „Federaciju Bosne i Hercegovine“ jedan od dva kao entitet označenih, pretežno autonomnih dijelova zemlje, koji od 1995. tvore cjelokupnu državu Bosnu-Hercegovinu.

Cjelokupna država preuzima doduše djelomično državne zadatke, ali nije nadležna za socijalno osiguranje. Zbog toga postoji u svakom od ova dva područja vlastiti nosioc socijalnog osiguranja. I tamo važeći zakonski regulativi su različiti.

Osnova za prava iz penzijskog osiguranja Republike Srpske je Zakon o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Invalidska penzija

Invalidnost postoji, ako kod Vas zbog trajne promjene zdravstvenog stanja nastupi

- gubitak sposobnosti za privređivanje prije ispunjenja uslova za pravo na starosnu penziju ili
- smanjenje sposobnosti za privređivanje nakon 58. godine života s pravom na preškoloavanje ili daljnu izobrazbu. U slučajevima gubitka sposobnosti za privređivanje pruža se invalidska penzija, dok u slučajevima smanjene sposobnosti za privređivanje postoji pravo na dodjelu drugog radnog mjesta, preškoloavanje ili daljnu izobrazbu i finansijsko davanje (odštetu).

Da biste ostvarili pravo na invalidsku penziju, morate osim zdravstvenih ograničenja ispuniti i određeni uslov penzijskog staža. Morate do nastupa invalidnosti napuniti 5 godina staža osiguranja ili 10 godina penzijskog staža. Ako je invalidnost nastupila prije 35. godine života, traži se staž osiguranja od samo 2 godine.

Molomo uzmite u obzir:

U penzijski staž ubraja se u Republici Srpskoj staž osiguranja i poseban staž koji je uračunljiv prema Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Starosne penzije

Starosnu penziju dobivate, ako ste

- navršili 65. godinu života i napunili staž osiguranja od najmanje 15 godina ili
- kao muškarac navršili 60. godinu života i napunili 40 godina penzijskog staža odnosno
- kao žena 58. godinu života i 35 godina staža osiguranja.

Ako imate beneficirani radni staž, starosna granica se snizuje u trajanju od ukupno priznatog beneficiranog staža. No ova penzija se pruža najranije sa 55. godinom života.

Porodične penzije

Vi imate pravo na porodičnu penziju kao

- udovica ili udovac preminulog bračnog druga,
- dijete umrlog,
- razvedeni bračni drug, vanbračni životni partner ili roditelj ako Vas je osigurnik do svoje smrti uzdržavao ako je umrli ispunio
- uslove za invalidsku penziju ili
- je bio korisnik starosne ili invalidske penzije

Pravo na udovičku (udovačku) penziju postoji, ako

- ste u vrijeme smrti osiguranika (osiguranice) navršili 50. (60.) godinu života ili

- ste na dan smrti Vašeg bračnog druga bili potpuno nesposobni za privređivanje odnosno postali nesposobni u roku od godine dana od dana smrti bračnog druga ili
- nakon smrti Vašeg bračnog druga odgajate jedno ili više djece, koja imaju pravo na porodičnu penziju iz osiguranja umrlog.

Ako ste kao udovica na dan smrti osiguranika već napunili 45. godinu života, imate pravo na udovičku penziju s navršenom 50. godinom života ili ako postanete potpuno nesposobni za privređivanje. Kao udovac dobivate udovačku penziju s navršenom 60. godinom života ili s nastupom potpune nesposobnosti za privređivanje, ukoliko ste na dan smrti umrle već napunili 55. godinu života.

Ako ste s umrlim bračnim drugom, koji je već primao starosnu ili invalidsku penziju, sklopili brak nakon njegove 65. godine života, udovička/udovačka penzija se pruža ako je brak trajao najmanje dvije godine ili ako imate zajedničko dijete.

U djecu osiguranika se ubrajaju uz bračnu djecu i vanbračna, usvojena djeca i pastorčad, kao i djeca s pravom na uzdržavanje čiji su roditelji potpuno i trajno nesposobni za privređivanje.

Pravo na ovu penziju imaju do navršene 15. godine života. Siročad može i dalje primati tu penziju do 26. godine života, ako je i tako dugo dok je na školovanju. Starosna granica ne postoji, ako je siroče potpuno nesposobno za rad.

Roditelj ima pravo na porodičnu penziju ako ga je osiguranik odnosno korisnik penzijskog prava do svoje smrti uzdržavao i ako je on toga dana imao navršenih 60. godina (kod muškaraca) odnosno 50. godina života (kod žena).

Zahtjev za penziju

Svoju penziju iz njemačkog i iz bosnasko-hercegovačkog penzijskog osiguranja morate da zatražite. Ovdije Vam želimo u kratko objasniti kada njemačka penzija počinje, gdje možete postaviti zahtjev za penziju i o kojim rokovima biste trebali voditi računa.

Vaša njemačka penzija po pravilu počinje prvim kalendarskim mjesecom sa čijim početkom ste Vi uslove ispunili.

Primjer:

Selma N. će 12. decembra 2016. navršiti 65. godinu života. Od tog dana ispunjava sve uslove. Početak njenog penzijskog prava je 01. januar 2017.

Da bismo mi Vama Vašu penziju na vrijeme mogli da platimo Vi morate zahtjev blagovremeno postaviti.

Postavite li ga tek tri kalendarska mjeseca poslije osiguranog slučaja to onda Vaša penzija počinje tek sa mjesecom postaljenog zahtjeva.

Primjer:

Selma N. postavlja zahtjev tek u maju 2017. godine. Pošto su od slučaja za davanje – njenog 65. rođendana – prošla više od 3 mjeseca, penzija joj se pruža tek 1. maja 2017. godine.

Izuzeci od ovog pravila postoje kod penzije zbog smanjene sposobnosti za privredjivanje i kod porodične penzije. Vremenski obračun penzija za smanjenje sposobnosti za privredjivanje se plaća tek od 7. kalendarskog mjeseca poslije nastanka smanjenja sposobnosti za privredjivanje. Postavi li se zahtjev kasnije nego sedam kalendarskih mjeseci to onda penzija počinje sa mjesecom kada je zahtjev postavljen. Porodična penzija se plaća i unazad za i do dvanaest kalendarskih mjeseci prije mjeseca kada je penzija zatražena.

Molimo uzmite u obzir:

Vaša penzija će se po pravilu platiti tek krajem onog mjeseca u kome penzija počinje da se plaća.

Gdje možete postaviti zahtjev za penziju?

Postavite li u jednoj od država ugovornica zahtjev za penziju to onda isti važi podjednako i u drugoj državi ugovornici ako ste u istoj takodje napunili osiguranički staž. Dan postavljanja zahtjeva je za drugu državu ugovornicu obavezan. Postavite li dakle u Bosni i Hercegovini zahtjev za svoju bosansko-hercegovačku penziju to onda taj zahtjev sa istim datumom važi kao zahtjev na Vašu njemačku penziju.

Naša preporuka:

Ako ste u Bosni i Hercegovini ili u drugom inostranstvu napunili osiguranički staž to nam onda u svom zahtjevu za penziju saopštite. Samo tako mogu nosioci penzijskog osiguranja u drugim zemljama (u koliko se radi o jednoj državi ugovornici, o članici Evropske Unije, Evropske privredne zajednice ili Švajcarske) o Vašem zahtjevu biti informisani.

Adrese ćete naći na stranicama 48 do 50.

Stanujete li u Njemačkoj to onda postavljate svoj zahtijev kod Njemačkog penzijskog osiguranja. Stanujete li u Bosni i Hercegovini to onda postavljate svoj zahtijev kod tamošnjeg nosioca. U koliko imate svoje mjesto stanovanja izvan granica ove dvije države ugovornice to onda molimo da postavite svoj zahtijev kod onog nosioca kod kojega ste na posljetku bili osigurani.

Kako se obračunava moja penzija?

Ako ispunjavate uslove za penziju iz njemačkog penzijskog osiguranja to će Vam se Vaša njemačka penzija samo iz Vašeg njemačkog osiguraničkog staža obračunati.

Poblže o obračunu penzije doznaćete u našoj brošuri „Rente: So wird sie berechnet“.

Vaš bosansko-hercegovački osiguranički staž se pri tom obračunu ne uzima u obzir. Isto tako i nosioc penzijskog osiguranja u Bosni i Hercegovini obračunava Vašu penziju samo na osnovu osiguraničkog staža koji se prema bosansko-hercegovačkom zakonu može uračunati.

U slučaju da ispunjavate uslove kako za penziju iz Njemačke tako i na penziju iz Bosne i Hercegovine to ćete onda od svake države dobiti po jednu penziju.

Samo ako ili u Njemačkoj ili u Bosni i Hercegovini imate manje od dvanaest mjeseci osiguraničkog staža to će se radi izbjegavanja minimalnog staža to vrijeme uzeti u obzir od strane one druge države u njenoj penziji. Međutim Vi uprkos tome morate u načelu da ispunite uslove za penziju prema svakoj pojedinoj državi tj. njenim nacionalnim propisima.

Isplata penzije u inostranstvo

I penzioneri se mogu pretežno nastaniti tamo gdje im se sviđa. Njemačka penzija ide s njima. Međutim tu ima nekoliko iznimaka, na koje trebate obratiti pažnju, prije nego se nekud otputite.

Isplata penzije u slučaju mjesta stanovanja u Njemačkoj

Ako stanujete u Njemačkoj, dobivate Vašu penziju i kao bosansko-hercegovački državljanin bez ograničenja u punoj visini. Vaša njemačka penzija se u pravilu krajem mjeseca doznaučuje na Vaš bankovni račun u Njemačkoj.

Isto tako se Vaša bosansko-hercegovačka penzija može u punoj visini isplaćivati u Njemačkoj. No tada bosansko-hercegovački nosilac penzijskog osiguranja isplaćuje penziju prvo njemačkom nosiocu osiguranja, koji ju Vama prosljeđuje.

Isplata penzije u slučaju mjesta stanovanja izvan Njemačke

Ako ste njemački ili bosanski državljanin, Vaša njemačka penzija se na osnovu Sporazuma može u pravilu isplaćivati u punoj visini kako u Bosni i Hercegovini tako i u svim drugim državama.

Molimo uzmite u obzir:

Obavezni ste da nam saopštite kada se za stalno preselite u drugu državu ugovornicu ili ako se preselite izvan granica te dvije države ugovornice. To bi se trebalo dogoditi pravovremeno, od prilike dva mjeseca ranije.

Ne moženo Vam plaćati punu penziju u inostranstvo ako su u Vašoj penziji

- sadržan staž prema zakonu o penziji tudjina koji je na primjer progonjenima i emigranitima za njihov staž u istočnoevrepskom području porijekla uračunat i/ili
- staž pokriven doprinosima sa područja Rajha, a to su doprinosi koji su do kraja Drugog svjetkog rata sa ranijih njemačkih područja kao što su na primjer Šleska ili Istočna Pruska. To važi nezavisno od državljanstva i za njemce.

Naša preporuka:

Da bi bili sasvim sigurni da se Vaša penzija neće smanjiti trebali biste se raspitati kod Vašeg nosioca penzijskog osiguranja ako planirate da emigrirate. Takodje i sa Vašom bolesničkom blagajnom biste trebali stupiti u kontakt da biste razjasnili kako ćete u buduće biti zdravstveno osigurani.

Kako plaćanje usledjuje?

Vaša njemačka penzija Vam se isplaćuje direktno u Bosni i Hercegovini.

Bosansko-hercegovački nosioc osiguranja isplaćuje svoju penziju penzionerima isključivo preko nadliježnog njemačkog nosioca osiguranja.

Naša preporuka:

U inostransvu provjeravamo u redovnim razmacima da li ste još zivi i da li možemo i dalje da plaćamo penziju. Za to dobijate godišnje takozvano uvjerenje o životu. Molimo Vas da ovo uvjerenje neodložno popunjeno, potpisano i potvrđeno vratite nazad da bismo Vam mogli penziju bez prekida i dalje plaćati.

Penzije zbog smanjenja sposobnosti za privređivanje

Vaše pravo na penziju zbog potpunog smanjenja sposobnosti za privređivanje ili zbog nesposobnosti za privređivanje može biti u ovisnosti od situacije na njemačkom tržištu radne snage (na primjer da li se nudi dovoljno radnih mjesta sa skraćenim radnim vremenom?). Ako središte Vašeg života nije više u Njemačkoj ili Bosni-Hercegovini nego negdje drugdje u inostranstvu, pripada Vam još samo niža penzija zbog djelomičnog smanjenja sposobnosti za privređivanje ili zbog profesionalne nesposobnosti.

Molimo pročitajte i našu brošuru: „Erwerbsminderungsrente: Das Netz für alle Fälle“.

Penzionersko osiguranje za slučaj bolesti i za njegu

Ako primete njemačku penziju i stanujete u Njemačkoj to ste onda u slučaju da postoji određeni prethodni osiguranički staž obavezno osigurani u njemačkom bolesničkom osiguranju. Onda ste po pravilu i obavezno osigurani u socijalnom osiguranju za njegu.

Kako za bolesničko osiguranje tako i za osiguranje za njegu morate da uplaćujete doprinose. Jedan udio doprinosa za bolesničko osiguranje preuzima Vaš njemački nosioci penzijskog osiguranja. Vaš udio doprinosa za bolesničko osiguranje i doprinosa za osiguranje za njegu zadržava Vaš nosioci penzijskog osiguranja od Vaše njemačke penzije i prosljeđuje zajedno sa njegovim udiom doprinosa za bolesničko osiguranje Vašoj bolesničkoj blagajni.

Ako stanujete u Bosni i Hercegovini i ako uz njemačku penziju dobijate i bosansko-hercegovačku odnosno ako ste tamo na osnovu osiguranog zaposlenja ili djelatnosti bolesnički osigurani, to onda podliježete prevashodno bolesničkom osiguranju prema bosansko-hercegovačkom pravu. Doprinosi za njemačko bolesničko osiguranje onda ne morate da plaćate.

Medjutim u slučaju da dobijate samo njemačku penziju onda ste i prema mjestu stanovanja u Bosni i Hercegovini putem

njemačkog bolesničkog osiguranja osigurani, ako ste ispunili staž prethodnog osiguranja.

Ako stanujete u Bosni i Hercegovini to ste onda u njemačkom osiguranju za njegu obavezno osigurani.

Opširne informacije o bolesničkom osiguranju i osiguranju za njegu ćete naći u našoj brošuri „Rentner und ihre Krankenversicherung“.

Molimo uzmite u obzir:

Da li ste u njemačkom bolesničkom osiguranju ili osiguranju za njegu obavezno osigurani odlučuje – kako u slučaju boravka u Njemačkoj tako i u inostranstvu – Vaša njemačka bolesnička blagajna. Raspitajte se pravovremeno kod Vaše njemačke bolesničke blagajne, ako želite da se preselite u inostranstvo.

Vaši sagovornici

Da li i kada imate pravo na penziju iz Bosne i Hercegovine se može odgovorno da odrijedi samo od strane nadležnog bosansko-hercegovačkog nosioca penzijskog osiguranja. Povežite se pravodobno sa njim.

Bosansko-hercegovačkog nosioca možete dobiti na slijedećoj adresi:

- Federacija Bosna i Hercegovina
Federalni zavod za
penzijsko i invalidsko osiguranje
Bosne i Hercegovine
Ložionička 2
71000 SARAJEVO
BOSNA-HERCEGOVINA
Telefon   00387 33 723-100
Fax   00387 33 723-200
E-Mail   info@fzmiopio.ba
Internet   www.fzmiopio.ba

- Republik Srpska
Fond za penzijsko i invalidsko osiguranje
Republike Srpske
Centralna služba
Njegoševa 28A
76300 BIJELJINA

BOSNA-HERCEGOVINA

Telefon 00387 55 211661
E-Mail piobn@rstel.net
Internet www.fondpiors.org

Naravno da se možete obratiti takodje i nadležnim njemačkim nosiocima osiguranja. Za Vaša pitanja i zahtjeve u odnosu na Bosnu i Hercegovinu su u Njemačkoj slijedeći nosioci osiguranja nadležni

- Njemačko penzijsko osiguranje Savez,
- Njemačko penzijsko osiguranje za rudare, željezničare i pomorce i
- Njemačko penzijsko osiguranje Bavarska Jug.

Ako ste svoj posljednji njemački doprinos uplatili kod Deutsche Rentenversicherung Bund (nekada Bundesversicherungsanstalt für Angestellte) to se onda obratite:

Deutsche Rentenversicherung Bund

Telefon 0049 (0) 30 865-0
Fax 0049 (0) 30 865-27240
E-Mail meinefrage@drv-bund.de
Internet www.deutsche-rentenversicherung-bund.de

Ako ste bilo kada barem jedan doprinos uplatili u Deutschen Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See (nekada Bundesknappschaft, Bahnversicherungsanstalt i Seekasse) to se onda obratite:

Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See

Telefon 0049 (0) 234 304-0
Fax 0049 (0) 234 304-66050
E-Mail rentenversicherung@kbs.de
Internet www.deutsche-rentenversicherung-knappschaft-bahn-see.de

U koliko ste svoj posljednji njemački doprinos platili nekom regionalnom nosiocu (nekadašnji Pokrajinski osiguravajući zavodi) to se onda obratite:

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd

Telefon 0049 (0) 871 81-0

Fax 0049 (0) 871 81-2140

E-Mail service@drv-bayernsued.de

Internet www.deutsche-rentenversicherung-bayernsued.de

Ako još niste uplaćivali njemačke doprinose to se onda obratite Deutsche Rentenversicherung Bund. Oni će za Vas saznati ko je nadležni nosioc.

Molimo uzmite u obzir:

Odgovor na pitanje koji je nosioc za Vas nadležan je ovdje samo pojednostavljeno prikazan. Međutim Vi nemate nikakve štete ako svoj upit ili Vaš zahtjev uputite nosiocu osiguranja koji nije nadležan. On će Vaš predmet proslijediti nadležnom nosiocu.

U Vašoj neposrednoj blizini: Vaše penzijsko osiguranje

Vi imate još pitanja? Trebate informacije ili želite individualno savjetovanje? Mi smo tu za Vas: kompetentni, neutralni, besplatno.

S našim informativnim brošurama

Naša ponuda brošura je širokog spektra. Šta Vas interesuje, možete naručiti pod www.deutsche-rentenversicherung.de ili skinuti s interneta. Tu ukazujemo na posebne ponude savjetovanja.

Na telefonu

Na Vaša pitanja odgovaramo na besplatnom servisnom telefonu. Tu možete naručiti materijal s informacijama i obrasce ili se na licu mjesta raspitati kod odgovarajuće osobe za kontakt s osiguranicima. Možete nas dobiti na broj 0800 1000 4800.

Na internetu

Naša ponuda pod www.deutsche-rentenversicherung.de Vam stoji na raspolaganju u svako doba dana i noći . Možete se informisati o puno tema te skinuti obrasce i brošure ili ih naručiti. S našim službma na internetu možete pouzdano od kuće obaviti Vaše poslove.

U ličnom razgovoru

Vašu najbližu Službu za obavještavanje i savjetovanje možete naći na startnoj stranici našeg interneta ili se raspitajte preko servisnog telefona. Tu možete također komotno ugovoriti termin ili ga preko interneta unijeti. Na mobitelu Vam može pomoći naša App iRente.

Savjetnici i veterani osiguranja

I naši počasni savjetnici i veterani osiguranja su u Vašoj neposrednoj blizini i oni pomažu na primjer kod ispunjavanja obrazaca zahtjeva za penziju.

Vaša kratka veza do nas

0800 1000 4800 (besplatni broj za Njemačku)
www.deutsche-rentenversicherung.de
info@deutsche-rentenversicherung.de

Višejezično savjetovanje možemo pružiti nažalost samo na Internacionalnim danima savjetovanja. Termine možete naći na internetu.

Naši partneri

U zajedničkim servisnim službama za rehabilitaciju savjetujemo Vas zajedno s drugim nosiocima davanja po svim pitanjima u vezi rehabilitacije.

I kod gradskih i opštinskih Službi osiguranja možete postaviti Vaš zahtjev za penziju, dobiti obrasce ili dati osiguraničku dokumentaciju da se ona proslijedi.

Nosioci njemačkog penzijskog osiguranja

Deutsche Rentenversicherung Baden-Württemberg

Gartenstraße 105
76135 Karlsruhe
Telefon 0721 825-0

Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd

Am Alten Viehmarkt 2
84028 Landshut
Telefon 0871 81-0

Deutsche Rentenversicherung Berlin-Brandenburg

Bertha-von-Suttner-Straße 1
15236 Frankfurt/Oder
Telefon 0335 551-0

Deutsche Rentenversicherung Braunschweig-Hannover

Lange Weihe 6
30880 Laatzen
Telefon 0511 829-0

Deutsche Rentenversicherung Hessen

Städelstraße 28
60596 Frankfurt/Main
Telefon 069 6052-0

Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland

Georg-Schumann-Straße 146
04159 Leipzig
Telefon 0341 550-55

Deutsche Rentenversicherung Nord

Ziegelstraße 150
23556 Lübeck
Telefon 0451 485-0

**Deutsche Rentenversicherung
Nordbayern**

Wittelsbacherring 11
95444 Bayreuth
Telefon 0921 607-0

**Deutsche Rentenversicherung
Oldenburg-Bremen**

Huntestraße 11
26135 Oldenburg
Telefon 0441 927-0

**Deutsche Rentenversicherung
Rheinland**

Königsallee 71
40215 Düsseldorf
Telefon 0211 937-0

**Deutsche Rentenversicherung
Rheinland-Pfalz**

Eichendorffstraße 4-6
67346 Speyer
Telefon 06232 17-0

**Deutsche Rentenversicherung
Saarland**

Martin-Luther-Straße 2-4
66111 Saarbrücken
Telefon 0681 3093-0

**Deutsche Rentenversicherung
Schwaben**

Dieselstraße 9
86154 Augsburg
Telefon 0821 500-0

**Deutsche Rentenversicherung
Westfalen**

Gartenstraße 194
48147 Münster
Telefon 0251 238-0

**Deutsche Rentenversicherung
Bund**

Ruhrstraße 2
10709 Berlin
Telefon 030 865-0

**Deutsche Rentenversicherung
Knappschaft-Bahn-See**

Pieperstraße 14-28
44789 Bochum
Telefon 0234 304-0